

 INTERNATIONAAL
Europese Green Deal

 NIEUWS VAN HET GEWEST
Dossier Renovation

 ONZE GEMEENTEN
Klimaatactieplannen:
Schaarbeek & Elsene

MONITOR VAN DE DUURZAME ONTWIKKELING

**Bijzonder nummer
Energie & klimaat**

SEMESTRIEEL Nr 33
WINTER 2021

 BRULOCALIS
VERENIGING STAD & GEMEENTEN VAN BRUSSEL

Monitor van de Duurzame Ontwikkeling

SEMESTRIEL Nr 33

WINTER 2021

REDACTIE:
Elodie D'Halluweyn, Lisa Thibaut

LAY-OUT:
Deloge Groep

VERTALING:
Patrice Van Laethem

REVISIE:
Leefmilieu Brussel

COORDINATIE:
Elodie D'Halluweyn, Lisa Thibaut

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER:
Corinne François

INHOUD

VOORWOORD 03

INTERNATIONAAL

COP26 04

EUROPESE GREEN DEAL 06

HET BURGEMEESTERSCONVENANT 07

NIEUWS VAN HET GEWEST

DOSSIER RENOLUTION 09

ONZE GEMEENTEN

KLIMAATACTIEPLANNEN: SCHAARBEEK & ELSENE 12

DEZE PUBLICATIE WERD ONTWORPEN
DANKZIJ DE STEUN VAN LEEFMILIEU
BRUSSEL EN BRULOCALIS, VERENIGING
STEDEN EN GEMEENTEN VAN BRUSSEL

Dit tijdschrift kan gedownload worden op
www.brulocalis.brussels

ADRES :
Aarlenstraat 53/4 - 1040 Brussel

LOKALE ACTIE VOOR ONZE PLANEET

In een context, zowel in België als Europees, waarin burgers weer op straat komen voor het klimaat heeft dit bijzonder nummer van de Monitor van de Duurzame Ontwikkeling rond energie en klimaat volop zijn plaats. De wisselwerking tussen de verschillende beleidsniveaus is de rode draad tussen het beleid en de acties, van de meest globale tot de meest lokale. Beslissingen die op het niveau van Europa, België of het Brussels Hoofdstedelijk Gewest worden genomen, hebben natuurlijk hun weerslag op het gemeentelijk niveau. Het adagium “think global, act local” is nu meer dan ooit relevant.

Op het internationale toneel is de COP26 met gemengde gevoelens onthaald. Een van de grootste uitdagingen in de strijd tegen klimaatverandering berust op gedragsverandering en verantwoordelijk gedrag. In dit opzicht hebben de lokale besturen ongetwijfeld een cruciale rol te spelen omdat ze dicht bij de burger staan. Het Gewest en de gemeenten moeten de burgers informeren, stimuleren en aanmoedigen door duurzame, inclusieve en innovatieve burgerprojecten te ondersteunen. Niemand mag in deze strijd tegen klimaatverandering achterblijven en de lokale besturen moeten het voortouw nemen voor ieders welzijn en veiligheid. Het Gewest en de gemeenten moeten daarom ook zelf tot actie overgaan en het goede voorbeeld geven. Ze moeten een ambitieus beleid voeren tegen de klimaatverandering en ze moeten exemplarische publieke projecten uitwerken. Tot slot moeten de lokale besturen ook actief verandering stimuleren door middel van een eenvoudige, heldere communicatie die aangepast is aan elk publiek. Die uitdaging is in de huidige gezondheids- en economische context niet gering.

Vandaag moeten we onze verschillen opzijzetten, onze krachten en intelligentie bundelen en vooruitgaan, of het nu gaat om mobiliteit, voeding, rationeel energiegebruik, afval of beheer van groene ruimten. Nu is de transitie goed en wel begonnen. Het is ons aller verantwoordelijkheid. Dit is waar we in deze Monitor van de Duurzame Ontwikkeling dieper op willen ingaan, en we hopen dat u dat net zo zult waarderen als wij.

Olivier Deleuze,
Voorzitter van Brulocalis
Burgemeester van Watermaal-Bosvoorde

COP26

Dit jaar kwamen de wereldleiders van 31 oktober tot en met 13 november samen in Glasgow voor de zesentwintigste Conferentie van de Partijen bij het Raamverdrag van de Verenigde Naties inzake klimaatverandering (COP26 voor de intimi). De partijen bekeken de vorderingen die ze gemaakt hebben in het kader van de Overeenkomst van Parijs (2015). Daarin werd de doelstelling afgesproken om de opwarming van de aarde ruim onder de 2°C te houden en de inspanningen voort te zetten om de temperatuurstijging te beperken tot 1,5°C t.o.v. de pre-industriële periode.

COP26 ging als gevolg van de wereldwijde coronapandemie van start met een jaar vertraging. De VN-klimaatconferentie was een kans voor de wereldleiders om samen en snel op te treden tegen de temperatuurstijging en de klimaatverandering.

De inzet van deze COP was aanzienlijk: wereldwijd is men niet goed bezig om de langetermijn temperatuurdoelstelling van Parijs te behalen en de opwarming van de aarde onder de 2°C of zelfs onder de 1,5°C te houden t.o.v. de pre-industriële periode.

De belangrijkste doelstellingen van de bijeenkomst waren:

- de partijen moesten meer ambitie tonen om de uitstoot van broeikasgassen tegen 2030 te verminderen.
- er moesten maatregelen afgesproken worden om zich aan te passen aan de onvermijdelijke gevolgen van de klimaatverandering.
- er moest meer geld komen voor klimaat, vooral voor de ontwikkelingslanden.

Er waren twee hoogtepunten op deze veertiendaagse COP in Glasgow. Het eerste

hoogtepunt was op 1 en 2 november met de toespraken van staatshoofden en regeringsleiders. Daarin hadden ze het over de nieuwe engagementen van hun respectieve landen. Het tweede was aan het einde van de COP, op 9 en 10 november. Weer namen de staatshoofden en regeringsleiders het woord. De rest van de tijd werd er effectief onderhandeld. Parallel aan de officiële onderhandelingen organiseerden verenigingen en leden van het maatschappelijk middenveld een reeks van zowel fysieke als online publieksevenementen, debatten en conferenties.

Tekenen van grotere ambitie van de kant van regeringen zijn onder meer de recente aankondigingen van Korea, Japan, China en het Verenigd Koninkrijk en India met betrekking tot hun klimaatbeleid op de lange termijn, en het besluit van de Verenigde Staten om opnieuw toe te treden tot het klimaatakkoord van Parijs.

De EU wil het goede voorbeeld geven door wereldwijd het voortouw te nemen in de strijd tegen de klimaatverandering. In de loop der jaren heeft de EU een van de meest baanbrekende milieuwetgeving ter wereld ingevoerd en haar eerdere doelstellingen rond

emissiereductie gehaald. Terwijl het laatste rapport van het Intergovernmental Panel on Climate Change (het IPCC of in het Nederlands de Intergouvernementele Werkgroep inzake Klimaatverandering) dit jaar meer dan zorgwekkende bevindingen rapporteert, heeft de EU haar klimaatambities kracht bijgezet. De EU engageert zich om haar emissies tegen 2030 met ten minste 55% te verminderen (vergeleken met 1990) door deze doelstelling wettelijk bindend te maken.

Tijdens de COP26 werd het Glasgow Climate Pact (GCP) afgeklopt en door 197 partijen ondertekend. Ondanks de teleurstelling bij de deelnemers heeft het Klimaatpact van Glasgow toch voor enkele doorbraken gezorgd:

- Het regelboek voor de **Overeenkomst van Parijs** werd zes jaar na de goedkeuring afgerond. Hierdoor kan het Parijse klimaatakkoord effectief uitgevoerd worden.
- Artikel 6 is aangenomen. Dat artikel schept een kader voor de **uitwisseling van koolstofemissierechten** tussen landen zodat ze hun nationaal bepaalde bijdrage (NDC) kunnen behalen, zonder dubbeltelling;
- **Goedkeuring van het kader voor meer transparantie** (artikel 13): de partijen moeten nu hun uitstoot van broeikasgassen zo gedetailleerd mogelijk en op vergelijkbare wijze rapporteren.
- **Uitstootvermindering:** Het klimaatpact van Glasgow vraagt de partijen om **al in 2022 hun ambities bij te sturen** indien hun nationaal bepaalde bijdrage niet op de lijn zou zitten van wat in Parijs werd afgesproken. Alle nationale bijdragen worden voortaan aan het secretariaat van de Verenigde Naties bezorgd. Jaarlijks wordt hiervan een syntheserapport opgemaakt.
- **Adaptatie:** er komt een **werkprogramma voor de jaren 2022-2023 om de wereldwijde adaptatiedoelstelling te verwezenlijken**. De ontwikkelde landen hebben zich ertoe verbonden om de financiering voor aanpassing aan de gevolgen van de klimaatverandering tegen 2025 te verdubbelen ten opzichte van 2019.
- **Biodiversiteit:** de bijdrage van ecosystemen als putten en reservoirs van broeikasgassen en het belang van hun bescherming om de 1,5°-doelstelling te halen, worden verankerd in de beslissingen.
- Voor het eerst wordt er in de slotverklaring van een klimaatop melding gemaakt van een **afbouw van fossiele brandstoffen**. Onder druk van India en China werd de term “geleidelijke stopzetting” van steenkool in extremis wel vervangen door “geleidelijke afbouw”.

EUROPESE GREEN DEAL

Tijdens de COP25, de internationale klimaatconferentie van eind 2019 in Madrid, lanceerde de Europese Commissie haar "European Green Deal". Dit ambitieus plan moet van Europa het eerste klimaatneutrale continent maken tegen 2050. De Green Deal moet de EU op weg helpen bij de omvorming naar een eerlijke én welvarende maatschappij met een moderne, grondstoffenefficiënte en competitieve economie, waarbij tegen 2050 de netto-uitstoot van broeikasgassen nul wordt en de economische groei ontkoppeld wordt van het grondstofgebruik. De Green Deal is een geïntegreerde en transversale strategie die bijna alle beleidsdomeinen bestrijkt.

> Frans Timmermans, eerste uitvoerend vice-voorzitter van de Europese Commissie belast met de Green Deal, Brussel, 17 september 2020

De Europese Commissie heeft op 14 juli 2021 haar Green Deal-engagement nog kracht bijgezet met een pakket maatregelen om het EU-beleid inzake klimaat, energie, vervoer en belastingen zo af te stemmen dat de netto broeikasgasemissies tegen 2030 met minstens 55 % kunnen verlaagd worden. Deze nieuwe maatregelen zullen gedurende minstens één jaar het voorwerp uitmaken van besprekingen tussen de leden van het Europees Parlement en de lidstaten.

Om te voldoen aan de vooropgestelde ambities, moeten er een aantal grote stappen gezet worden:

- de uitwerking van een klimaatwet, die wettelijk vastlegt dat Europa klimaatneutraal is tegen 2050;

- de herziening van alle relevante klimaatrichtlijnen (emissiehandel - ETS, hernieuwbare energie, energetische efficiëntie...);
- een voorstel tot herziening van de energiebelastingrichtlijn;
- de uitwerking van een nieuw actieplan voor circulaire economie;
- de invoering van een efficiënte koolstofarifiering.

Om de kosten van het plan te kunnen betalen, stelde de Commissie het Duurzaam Europees Investeringsplan (*Sustainable Europe Investment Plan*) voor, het "investeringsvehikel" van de Green Deal. Het biedt verschillende beleidsinstrumenten en -initiatieven om publieke investeringen te mobiliseren en particuliere middelen aan te trekken via de financiële instrumenten van de EU.

Het investeringsplan steunt op drie pijlers:

1. Financiering: het mobiliseren van 1 biljoen (1.000 miljard) euro aan duurzame investeringen voor de komende tien jaar;
2. Facilitering: het creëren van een faciliterend kader voor privé-investeerders en de publieke sector;
3. Praktische ondersteuning: een ondersteuning op maat voor overheidsadministraties, private en publieke projecten.

Ook de sociale ongelijkheid wordt op financieel vlak aangepakt. Het Just Transition Mechanism is een essentieel onderdeel van het investeringsplan. Het Mechanism omvat ook het Just Transition Fund. Het zal de regio's in alle lidstaten die sterk afhankelijk zijn van fossiele brandstoffen en van koolstofintensieve activiteiten, helpen bij de overgang naar een koolstofarme economie.

> Frans Timmermans en Kadri Simons tijdens een persconferentie over de Green Deal in Brussel op 17 september 2020

BURGEMEESTERSCONVENANT

Het Burgemeestersconvenant is wereldwijd het grootste stedelijke klimaat- en energie-initiatief: het brengt duizenden lokale overheden samen die zich vrijwillig inzetten voor de uitvoering van de klimaat- en energiedoelstellingen van de Europese Unie.

Het convenant werd in 2008 opgestart door de Europese Commissie met de ambitie om steden samen te brengen die op vrijwillige basis de klimaat- en energiedoelstellingen van de EU willen behalen of zelfs overtreffen. Het initiatief heeft gezorgd voor een unieke bottom-up aanpak van de energie- en klimaatactie. Het brengt nu meer dan 10.000 lokale en regionale overheden samen in 44 Europese landen. Het bouwt voort op de troeven van een internationale beweging van vele belanghebbende partijen en de technische en methodologische ondersteuning die door specifieke bureaus geboden wordt.

De ondertekenaars onderschrijven een gemeenschappelijke visie voor 2050, stoelend op 3 hoofddoelstellingen:

1. De vermindering van de CO₂-uitstoot met 40% tegen 2030,
2. Een grotere weerbaarheid tegen klimaatverandering,
3. Zorgen voor toegang tot duurzame, betrouwbare en betaalbare energie voor iedereen.

De ondertekenaars van het convenant zetten hun politiek engagement ook om in concrete maatregelen en projecten. Ze verbinden er zich toe om binnen de twee jaar na het toetredingsbesluit van hun gemeenteraad een actieplan voor duurzame energie en klimaat in te dienen met daarin de belangrijkste acties die ze van plan zijn uit te werken. Dit plan moet een referentielijst met emissies bevatten om de reducerende maatregelen te kunnen opvolgen, en een evaluatie van de klimaatrisico's en de kwetsbaarheden inzake klimaat. De aanpassingsstrategie kan een onderdeel zijn van het plan of kan worden uitgewerkt en deel uitmaken van een afzonderlijk plan. Dit gedurfd politiek engagement vormt het begin van een proces op langere termijn, waarbij steden beloven om om de twee jaar verslag uit te brengen over de voortgang van de uitvoering van hun plannen.

Het jaar 2021 is een belangrijke mijlpaal voor het Europese Burgemeestersconvenant. De ondertekenende steden zetten hun klimaatambities kracht bij om de

gemeenschappelijke visie voor 2050 te kunnen halen.

Naast het doel om tegen 2050 klimaatneutraal te worden, verbinden de ondertekenaars van het Burgemeestersconvenant er zich ook toe om maatregelen te nemen om zich aan te

passen aan de klimaatverandering en om via een rechtvaardige transitie energiearmoede te verminderen. Daarnaast engageren zij zich om hun burgers, bedrijven en lokale spelers bij deze transitie te betrekken en zo bij te dragen aan het Europees klimaatpact¹.

1. Het Europees klimaatpact is een EU-breed initiatief dat iedereen uitnodigt om deel te nemen aan klimaatactie en te bouwen aan een groener Europa.

EN IN BRUSSEL?

Verschillende gemeenten hebben het Burgemeestersconvenant ondertekend: Brussel-Stad, Elsene, Koekelberg, Sint-Jans-Molenbeek en Sint-Gillis.

In Sint-Gillis werd het Convenant in juni 2020 ondertekend (de eerste versie van een Klimaatactieplan wordt daarom verwacht in juni 2022, precies twee jaar na de ondertekening van het Convenant). Volgens Benjamin Delori, coördinator van het gemeentelijk klimaatplan van Sint-Gillis, vertoont de ondertekening van het Burgemeestersconvenant twee interessante kenmerken: het is de gemeenteraad die de burgemeester heeft gemandateerd om de engagementsverklaring te ondertekenen die alle actoren van de gemeente betreft bij de uitvoering van het project en het Convenant ondertekend hebben is ook goed qua netwerking. Er kan onder meer genetwerkt worden op evenementen, via verschillende netwerken van steden en via de nieuwsbrieven.

RENOLUTION

RENOLUTION, wat is het?

RENOLUTION is de renovatiestrategie van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest voor de energetische renovatie en isolatie van gebouwen. Met deze strategie zorgt het Brussels gewest voor een radicale omslag in de renovatie van gebouwen en geeft het zichzelf de middelen om een versnelling hoger te schakelen. De Brusselse gebouwen werden voornamelijk gebouwd vóór de jaren zestig en behoren tot de meest energieopslopende van Europa. Een derde van de gebouwen is helemaal niet geïsoleerd. En momenteel gaat de renovatie te traag.

Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest wil tegen 2025 30% minder broeikasgasuitstoot in het gewest.

Dat moet op verschillende manieren. Zo snoeit men in het energieverbruik van openbare gebouwen als de scholen, kinderdagverblijven, culturele centra, woonzorgcentra, sporthallen, de kantoren van de administratie van het Gewest... Daarbij mag niet op het comfort ingeboet worden voor wie hier komt of werkt.

De strategie wil een gemiddeld energieprestatieniveau van 100 kWh/m²/jaar voor alle Brusselse woningen in 2050 en wil alle tertiaire gebouwen tegen dan koolstofneutraal maken. Het gemiddeld energieverbruik zou dan 3 à 4 keer lager moeten liggen dan het huidige verbruik.

Met andere woorden, uiterlijk in 2050 zou het gemiddelde EPB-niveau van de Brusselse woningen C+ moeten zijn. De uitdaging is enorm, aangezien de huisvesting in Brussel zich momenteel eerder op een EPB-niveau D of E bevindt.

Begeleiding

Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest zal alle Brusselse pandeigenaars nog meer dan vandaag in dit renovatieproces bijstaan via een omvangrijk pakket begeleidingsmaatregelen.

Dat omvat financiële steun, goedkope leningen, een aangepaste onroerende fiscaliteit, vereenvoudigde administratieve formaliteiten, één centrale hulplijn, technische en administratieve ondersteuning in elke fase van uitvoering, enz.

Elke doelgroep – met daarbij ook huurders die iets willen doen – krijgt toegang tot een begeleiding op maat en financiële ondersteuning. Iedereen moet worden ondersteund om deel te kunnen nemen aan deze ambitieuze energietransitie.

Dat geldt ook voor appartementen. Aangezien 40% van de woningen in Brussel in mede-eigendom wordt beheerd en de werken er complexer zijn, komt er voor mede-eigendommen een specifieke begeleiding.

Regelgeving

Dit begeleidingsaanbod wordt gevolgd door renovatieverplichtingen die moeten garanderen

dat de RENOLUTION-doelstellingen tegen 2050 zullen worden behaald.

De modaliteiten van deze verplichtingen worden besproken in de Alliantie RENOLUTION. De wetgeving met de verplichtingen zal ten vroegste in 2024 worden afgerond.

ALLIANTIE RENOLUTION

Dit nieuw energetische renovatiebeleid werd goedgekeurd aan het einde van de vorige legislatuur en in april 2021 heeft de Brusselse regering gezorgd voor een nieuw elan door het startschot te geven voor de publiek-private samenwerking Alliantie RENOLUTION. Deze Alliantie moet de energetische renovatie van gebouwen in de hoofdstad in een stroomversnelling brengen.

De Alliantie RENOLUTION is een publiek-private alliantie. De Brusselse overheid bundelt zijn krachten met de bouwsector, het verenigingsleven, de financiële sector en de sociale partners om samen het beleid doeltreffend te maken. Binnen dat discussiekader komen alle aspecten rond de energetische renovatie van gebouwen aan bod.

- financiering
- fiscaliteit

> Dag van de Alliantie RENOLUTION bij Leefmilieu Brussel - 29/11/2021

- administratieve en stedenbouwkundige vereenvoudiging
- begeleiding
- duurzaamheid en kringlooeconomie
- erfgoed en architecturale kwaliteit
- kwalificatie van de ambachten
- innovatie en solidaire transitie

Tussen nu en 2024 wordt meer dan 350 miljoen euro overheidsgeld geïnvesteerd in dat renovatiebeleid, waarmee het Gewest tegen 2050 praktisch koolstofneutraal moet kunnen zijn.

DE OVERHEID

Voor de tertiaire sector is de RENOLUTION-strategie nog ambitieuzer. Openbare gebouwen, zoals kantoren, sportcentra, scholen en kinderdagverblijven, zullen zelfs het goede voorbeeld moeten geven en zullen vóór 2040 koolstofneutraal moeten zijn. De overheid wordt bij deze transitie bijgestaan door Sibelga en het programma RenoClick, het meer ambitieuze vervolg op NRClick.

RENOCLICK

RenoClick is een van de pijlers waarop de RENOLUTION-strategie steunt. RenoClick is een uitgebreid en duurzaam renovatieprogramma voor de Brusselse tertiaire openbare gebouwen.

Renoclick heeft tot doel de schil (chassis, muurisolatie, ...), evenals de technische installaties (verwarming, ventilatie, fotovoltaïsche panelen ...) te renoveren. Twee tools moeten daarbij helpen: de energieboekhouding en een aankoopcentrale. Dit alles maakt voorafgaandelijke interventies in het kader van grondige renovatiewerken aan gebouwen mogelijk.

Wat is er met RenoClick mogelijk?

Met RenoClick kunnen begunstigden enerzijds rekenen op de ondersteuning en het advies van Sibelga bij de voorbereiding en de uitvoering

van de werken. Anderzijds kan via dit nieuwe programma eventueel een financiering bekomen worden via Europese en gewestelijke subsidies.

RenoClick wordt een uniek loket voor de gewestelijke en gemeentelijke openbare besturen. Het gaat hen helpen bij het verwezenlijken van de energietransitie in Brussel en het bereiken van de vastgelegde doelstellingen, namelijk koolstofneutraliteit tegen 2040 voor openbare gebouwen.

De lokale besturen hebben hierin een belangrijke voorbeeldfunctie.

We mogen nu al zeggen dat de eerste werkzaamheden in 2024 van start zullen gaan.

HULP NODIG BIJ UW ONDERNEMING?

Homegrade voor de particulieren: <https://homegrade.brussels/nl/>, 1810, info@homegrade.brussels

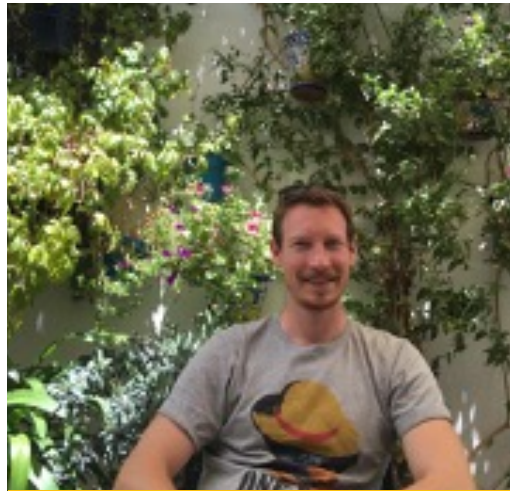
De Facilitator Duurzame Gebouwen voor de professionelen: facilitator@leefmilieu.brussels, 0800 85 775.

INFORMATIE OVER EN CONTACTEREN VAN RENOLUTION:

alle nuttige contacten vindt u onderaan de pagina <https://leefmilieu.brussels/themas/gebouwen-en-energie/energiebalans-en-acties-van-het-gewest/renolution-een-strategie-voor-de-renovatie-van-de-brusselse-gebouwen>

KLIMAATACTIEPLANNEN: Schaarbeek & Elsene

Aan de hand van het “KAP – klimaatactieprogramma” werken de gemeenten een heel klimaatprogramma uit en voeren ze een lokaal klimaatbeleid. We voeren een gesprek met de KAP-verantwoordelijken van twee Brusselse gemeenten: Elsene en Schaarbeek. We willen begrijpen wat de doelstellingen zijn van dit ambitieuze project op gemeentelijk niveau, waarmee een beleid kan gevoerd worden dat afgestemd is op de plaatselijke omstandigheden.

> Jonathan Lukas, Klimaatancoördinator bij het gemeentebestuur van Schaarbeek

Kunt u de hoofdlijnen van uw gemeentelijk KAP omschrijven?

*Zoals alle gemeenten hangen we ons wagonnetje vast aan wat er nu al gebeurt: we vertrekken van de doelstellingen van **het Gewest** op het vlak van uitstoot van broeikasgassen. Begin volgend jaar starten we met de uitwerking van de acties. Ze moeten op de lange termijn uitgevoerd worden, aangezien er doelstellingen vastliggen voor 2030. Prioritering gebeurt op basis van de doelstellingen en houdt rekening met verschillende aspecten zoals emissiebronnen, de doelgroepen die de gevolgen ondervinden, financieringsbronnen, enz. Het plan wordt in juni goedgekeurd en de uitvoering start in september 2022. Er komen dus nieuwe acties, maar zonder op te geven wat vroeger al gedaan is. We willen **voortbouwen op wat al bestaat**.*

Welke functie bekleedt u binnen het gemeentebestuur? Bent u de enige in uw team die hierop werkt?

*Ik werk in **Schaarbeek** als **coördinator** van het klimaatplan op de dienst “Strategische Planning”. Voor het ogenblik ben ik de enige die zich met de coördinatie bezighoudt, maar begin volgend jaar komt er iemand nieuw die zich zal bezighouden met het lokaal draagvlak en als referentiepersoon zal fungeren voor de spelers op het terrein. Ik werk op het strategische niveau en doe de coördinatie, een beetje zoals een **dirigent**. Intern verzamel ik de verschillende diensten rond het KAP en/of zijn doelstellingen. Door de expertise van gemeenteambtenaars en onze externe partners worden de acties transversaal vormgegeven en uitgevoerd.*

Hoe lang bekleedt u deze functie al en hoe lang bestaat deze functie al binnen de gemeente?

Het eerste gemeentelijk klimaatplan (intern) dateert van 2014. De functie bestaat sindsdien, en ik bekleed die nu sinds mei 2019.

In welke fase van het programma bevindt u zich en hoeveel stappen komen er nog?

*We hebben eerst de uitstoot van broeikasgassen op ons **grondgebied in kaart gebracht** en gekeken hoe kwetsbaar dat grondgebied is voor de klimaatverandering. Daarmee zijn we in september 2020 gestart. We hebben eerst **gegevens ingezameld** (via interne en externe gesprekken). Dan volgde een **participatieve fase**: op basis van deze diagnose konden gemeenteambtenaren en plaatselijke actoren hun mening kwijt over de meest markante zaken. Deze zijn per definitie de thema's geworden waar prioritair aan gewerkt zal worden. Vervolgens hebben we een **online enquête** uitgevoerd die openstond voor iedereen gedurende een maand. Zo kregen we honderden ideeën van burgers en gemeenteambtenaren. Op basis daarvan hebben we dan **participatieve workshops** georganiseerd met burgers en gemeenteambtenaren. We wilden nog een stap verdergaan en met hen concrete acties vastleggen die in het kader van het KAP kunnen worden uitgevoerd. Zo werden de deelnemers aan die burgerworkshops per wijk opgedeeld.*

Ze mochten kiezen op welke acties ze zich concentreerden.

Staat er iets over biodiversiteit in uw KAP? Zo ja, hoe? Zo nee, waarom niet?

Inzake uitstootvermindering wordt geen rekening gehouden met biodiversiteit als dusdanig. Maar de biodiversiteit kan wel beïnvloed worden door de maatregelen die genomen worden om tot minder uitstoot te komen (minder openbare verlichting kan bijvoorbeeld een positief effect hebben op de plaatselijke fauna). Op het vlak van adaptatie zal men, aangezien biodiversiteit als een kwetsbaarheid gezien wordt, een antwoord moeten kunnen vinden. Ook hier spreken we meer van **positieve neveneffecten**, want zelfs als men rond biodiversiteit geen specifieke doelstellingen uitwerkt, men houdt er wel rekening mee bij de uitwerking van de acties.

Wat is de link tussen de adaptatiemaatregelen en die voor uitstootvermindering?

Er zijn zowel qua aanpassing als qua uitstootvermindering ambities aan de twee kanten. De diagnostiek is anders. Ze hebben

andere doelstellingen. Het is interessant om verbanden te kunnen leggen tussen de twee, omdat de twee concepten **intrinsiek met elkaar verbonden** zijn: heel vaak werken maatregelen voor minder uitstoot ook voor adaptatie en vice versa.

Wat zijn de belangrijkste kansen en uitdagingen die tot nu toe bij de ontwikkeling van dit KAP zijn ondervonden, en waarom?

Qua kansen zou ik zeggen **de collega's** met wie ik binnen de administratie werk, omdat ze zeer ontvankelijk zijn en zich al bewust zijn van het probleem. **Ook de begeleiding via externe expertise** is een belangrijke ondersteuning. Ik stuit dus niet op grote tegenstand.

Wat op dit moment moeilijker ligt, is het **lokale draagvlak**. Het is niet eenvoudig om iedereen warm te krijgen. **Corona** heeft het er niet makkelijker op gemaakt, zeker niet tijdens de participatieve fase.

> Caterina Dadà, Projectleider Klimaatplan bij de gemeente Elsene

Welke functie bekleedt u binnen het gemeentebestuur? Bent u de enige in uw team die hierop werkt?

Ik beheer de klimaatprojecten bij het gemeentebestuur van **Elsene**. Ik werk samen met een parttime collega. Samen zijn we verantwoordelijk voor de uitwerking van het **klimaatplan**.

Hoe lang bekleedt u deze functie al en hoe lang bestaat deze functie al binnen de gemeente?

De functie is in oktober 2020 gecreëerd. De gemeente had haar intenties al kenbaar gemaakt door in het Burgemeestersconvenant

te stappen. De nieuwe meerderheid maakte van het KAP een prioriteit en zo kwam er een echte dynamiek op gang. De broeikasgasuitstoot en de kwetsbaarheid van de gemeente werden in kaart gebracht. We verwachten dat het KAP in de zomer van 2022 wordt goedgekeurd.

Kunt u de hoofdlijnen van uw gemeentelijk KAP omschrijven?

Wij zien het KAP als een **strategisch beleidsdocument** en niet alleen als een lijst met acties. Dat komt doordat men een echte visie wil over het lokale klimaatbeleid en men een meer concreet document wil. Al de lopende en toekomstige acties (gekoppeld aan die op het niveau van het Gewest) worden uitgewerkt om onze broeikasgasuitstoot voor het hele grondgebied tegen 2030 met 55% te verminderen ten opzichte van 2005. We zitten nog in de ontwikkelingsfase. We hebben een publieksenquête (800 reacties van burgers, handeldzaken, verenigingen en bedrijven) gelanceerd en twee workshops georganiseerd met de gemeenteambtenaren. Hierdoor hebben we ongeveer **800 ideeën** voor acties kunnen verzamelen. We hebben die vervolgens thematisch gebundeld en verder uitgewerkt op basis van hun budget, looptijd en verwachte effecten.

In welke fase van het programma bevindt u zich en hoeveel stappen komen er nog?

We zitten nog in de ontwikkelingsfase. We hebben een publieksenquête gelanceerd en binnen de administratie participatieve workshops georganiseerd. We hebben zo

meer dan 800 ideeën kunnen verzamelen voor acties, die we vervolgens per thema en op basis van hun interne of externe impact, hun kost en looptijd hebben gebundeld en verder uitgewerkt. We hebben ze ook geobjectiveerd volgens indicatoren waarmee de impact van de CO₂-emissiereductie wordt gemeten. Deze lijst werd verstuurd naar alle gemeentediensten en wordt vervolgens voorgelegd aan de politieke besluitvormers. Het plan zal in juli volgend jaar klaar zijn. Zodra de lijst van maatregelen is goedgekeurd, zullen thematische workshops worden georganiseerd met de betrokken gemeenteambtenaren. We gaan dan op een participatieve manier per groep bepalen welke acties we zullen doen.

Staat er iets over biodiversiteit in uw KAP? Zo ja, hoe? Zo nee, waarom niet?

Op basis van de studies en evaluaties die we tot onze beschikking hebben staan, hebben we de belangrijkste thema's kunnen vastleggen waarop de uit te voeren acties betrekking hebben. Inzake acties rond aanpassing aan de gevolgen van de klimaatverandering is een van de centrale thema's de natuur, met name in de facetten biodiversiteit, vergroening en de integratie van duurzaam waterbeheer.

Wat is de link tussen de adaptatiemaatregelen en die voor uitstootvermindering?

Momenteel staan er op de lijst waarmee gewerkt wordt **meer maatregelen voor de vermindering van uitstoot** dan adaptatiemaatregelen, maar er is nog een weg af te leggen vooraleer we tot een definitieve versie van het plan komen en dus vooraleer de acties die er uiteindelijk in zullen staan, vast staan.

Wat zijn de belangrijkste kansen en uitdagingen die tot nu toe bij de ontwikkeling van dit KAP zijn ondervonden, en waarom?

Tijd is een van onze grootste problemen. Een collectieve beslissing nemen over ambitieuze maatregelen en acties vereist dat er bij de hele administratie en bevolking voldoende draagvlak is, en dit neemt wel wat tijd in beslag. De politieke, bestuurlijke en klimatologische **timing** moeten samenvallen, net als de nodige tijd voor **samenwerking**. Niettemin krijgen we heel veel **politieke steun**, maar ook veel positieve reacties en blijken van interesse, zowel binnen de diensten van ons bestuur als van het grote publiek. Hieruit blijkt dat we samen klaar zijn om tot actie over te gaan.

ELEKTRONISCH ... DUS OOK ECOLOGISCH!

Ons engagement voor duurzame ontwikkeling indachtig maar ook om papierverspilling tegen te gaan, verspreiden wij de Monitor van de Duurzame Ontwikkeling per e-mail.

Neem een abonnement!

Hebt u de Monitor van de Duurzame Ontwikkeling niet persoonlijk ontvangen?
Wenst u de volgende nummers te ontvangen?

Geen probleem!

Neem een abonnement via de website van de Vereniging.

U kan het formulier invullen op

www.brulocalis.brussels > Publicaties > Monitor van de Duurzame Ontwikkeling.

Download via onze website!

U kan de Monitor van de Duurzame Ontwikkeling tevens gratis downloaden op
brulocalis.brussels > Publicaties > Monitor van de Duurzame Ontwikkeling.

Geen e-mailadres?

U hebt geen rechtstreekse toegang tot internet en wil de Monitor van de Duurzame Ontwikkeling toch ontvangen? Bel ons en we zullen samen een oplossing zoeken.

Contact:

Dienst Duurzame Stad

BRULOCALIS - Vereniging Stad en Gemeenten van Brussel (VSGB)

Aarlenstraat 53 bus 4 - 1040 Brussel

Tel: 02/238 51 62 - Fax: 02/280 60 90

E-mail: elodie.dhalluweyn@brulocalis.brussels en lisa.thibaut@brulocalis.brussels